СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 184. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 10. серпня, 1925. VOL. XXXIII. No. 184. Jersey City, N. J., Monday, August, 10. 1925. THREE CENTS.

Кулидж рішучо відмовляється вмішуватися в углеві переговори.

СВОМПСКОТ, Месечузетс, 7. серпня. — Президент Кулидж висловив надію, що зірвані переговори в справі нового контракту майнерів у антрацитовім промислі дадуться навязати наново, але він самий ще раз виразно відмовився вмішуватися в сі переговори так довго, поки справді не вибухне страйк і суспільство не почне терпіти через недостачу вугля.

Часописи поясняють сю обережність президента страхом перед можливою компромітацією на случай невдачі свого посередництва.

Майнерські представники ще не дали відповіди на послідний лист представників властителів копалень твердого вугля до представників майнерської юнії. Через се справа не поступила наперед ні одного кроку.

СИН ПРОПОВІДНИКА ВБИЙНИКОМ БАТЬКА.

АНДЕРСОН, Айова, 7. серпня. — Ворен Вендерурт, 17-літний син методисько-епископального проповідника в Паркерсбергу, стрілив до свого батька шість разів з рушниці й вбив його на місци. Опісля віддав кілька вистрілів до матери й покалічив її тяжко.

Арештований й осаджений в тюрмі, він признався сейчас до вчинку та виявив жаль з приводу свого поступку. Сусіди пастора догадуються, що тлом страшного вчинку парубка була незгода в родині пастора.

КАМПАНІЯ ЗА ЩЕПЛЕННЄМ.

НЮ ЙОРК, 6. серпня. — Міський департамент здоровля постановив резвести з огляду на небезпеку поширення віспи жваву кампанію за щепленнєм. Уряд придумав поширити зрозуміння потреби щеплення в той спосіб, що всі мешканці, які стоять за щепленнєм, будуть носити ґузики з написю: „Ай ем вексинейтид" (я нащеплений).

МЕЙОР ЗЛОВЛЕНИЙ У ПРОГИБІЦІЙНІЙ СІТИ ЯКО БУТЛЕГЕР

БОСТОН, Месечузетс, 6. серпня. — Велика лава присяжних суддів федерального суду постановила поставити перед суд за змову нарушувати прогибіційний закон Квіґлі, мейора міста Челсі, та ще других 43 особи. Всі вони мали становити спілку, відому під назвою бутлеґерської юнії, яка мала пачкувати горівку й другі алькоголічні напитки.

Квіґлі вийшов мейором яко кандидат демократичної партії.

СУДДЯ ХВАЛИТЬ ОБЖАЛОВАНОГО ЗА МУЖЕСЬКЕ ПОСТУПОВАННЄ.

НЮ ЙОРК, 6. серпня. — Перед стейтовим судом у Брукліні ставав нині обжалований за обман якийсь Едвард Девер та його жена. Обжалований признався до вини, а тим самим зрікся права лави присяжних суддів. Суддя казав йому звитися по вирок дня 17. серпня.

Обжалований заявив у своїм признанню, що він поносить головну вину, бо він своїм поступованнєм примусив свою жену бути спільником його злочинів. Суддя на се похвалив обжалованого за його мужеське захованнє та обіцяв памятати про се при визначенню кари.

НЕБЕЗПЕЧНА ПРИГОДА ПІДБІГУНОВОГО ПОДОРОЖНОГО

ВАШИНГТОН, 6. серпня. — Американець Мекмилен, котрий вибрався в подорож у підбігунові краї, описує в депеші до Географічного Товариства свою пригоду з морськими львами. Підчас полювання на сі морські звірята, ціла громада звірят, зложена з якої сотки дорослих звірів, кинулася на трох мисливих. Одна лодка перевернулася, і два другі мисливі вратували з бідою свого товариша.

СМЕРТЬ ЛЕТУНА.

ДЕЙТОН, Огайо, 6. серпня. — На так званім летничім поли Райтів упав на землю військовий літак, на котрому летіло двох летунів. Один з офіцирів погиб на місци, а другий відніс тяжкі рани.

СТАРИЙ ВЖИВАЄ МОЛОДИХ ШПОРТІВ ПО ПЯНОМУ.

ГЕМОНТОН, Ню Джерзі, 6. серпня. — Поліція арештувала за поводженне автом у пяному стані Джана Лемора, котрому вже минуло 74 роки життя. Поліційний урядник, котрий його піймав, говорив, що арештований старався вирватися йому з рук та вдарив цілим розгоном у спущену зелізничу рамну. Заким полісмен його дігнав, обжалований мало не зударився з трома автомобілями.

ПЕРЕЇХАВ ПРОСТИМ ВОЗОМ ЦІЛУ АМЕРИКУ ВПОПЕРЕК.

МАВНТИН ВЮ, Ню Джерзі, 6. серпня. — Два роки тому назад фармер Чарлз Айерс з Каліфорнії заложився о 20,000 долярів, що він потрафить переїхати цілу Америку впоперек простим возом, запряженим кіньми. Нині він доїзджав уже до побережа Аталянтійського океану, де кінчиться його дорога.

ХОТІВ ПІДВЕЗТИСЯ І НАПИТАВ СОБІ СМЕРТИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Ню Джерзі, 6. серпня. — Молодий, 28-літний Джерзиситець Роберт Бриджіз, ідучи вулицею до роботи, побачив знакомого візника, ідучого троком, видно в тому самому напрямі. Бриджіз дав знакомому знак, що він хотівбися підвезти. Візник дав знак, що він годиться. Бриджіз підбіг до трока й пробував скочити на нього. Його нога посковзнулася, і він впав під авто. Трок його переїхав на смерть. Візника поліція арештувала за неуважне обходження з людським життєм.

ЗА ПРОДАЖ ХОРОЇ ХУДОБИ.

КОРТЛЕНД, Ню Йорк, 6. серпня. — Місцевий стейтовий суд судив 11 торговців худоби, обжалованих за продаванне худоби, хорої на сухоти. Пятьох з них увільнено, а 6 засуджено на кари вязниці по кілька місяців та високі гривни.

З ЛЬВІВСЬКОГО БАГНА.

Під датою 11. липня приносять львівські часописи аж три приклади морального рівня повоєнного Львова. 13-літний хлопчина Рудольф Браніцкі зімлів на улиці від затроєння кокаїною. Слідство виказало, що це орля від довшого часу удержувало зносини з 30-літною проституткою Ярошувною. Ярошувна, знана здавна як налогова кокаїністка, заманила хлопця до себе і навчила його вживати цього небезпечного наркотику. Хлопець попав швидко в наліг і останнім разом зажив більшу скількість, стратив притомність та впав на вулиці. Другий випадок, це вдушення немовляти. Катерина Томашевська, 40-літна сторожиха привела на світ нешлюбну дитину і вдушила її на стриху. Сусіди, які нічого не проочать, запримітили і цей злочин та дали знати до поліції. Третій випадок найбільше трагічний, це самовбійство жінки з причини зради чоловіка. Кельнер Людвік Пайонк від ряду літ ошукував свою жінку, яка його безгранично любила. Не помагали ніякі закляття і просьби бідної жінки — Пайонк весь вільний час провадив на забавах і гулянках з веселими дочками Коринту. Критичної ночі жінка довідалась про місце нічної забави, при вул. Вірменській, пішла туди і заставши в кімнаті чоловіка в жіночім товаристві, кинулася з третього поверха крізь вікно на вулицю і забилася на місці. В усіх трьох випадках не мали польські газети сатисфакції дописати при героях слово „Русін."

ПЧОЛА ВЖАЛИЛА МАМУ, А ДИТИНА ВМЕРЛА.

Петерборо, Онт. — Пані Етел Чепмен з Чілівак, Б. К., їхала з дитиною при грудях на автомобили Джорджа Стівенса, з Петерборо, Онт. У хвилі, як три-місячна дитина ссала, на грудь мами впала притягнена вітром пчола і вжалила її. Зараз потім дитина стратила свідомість і дістала сильні корчі. Помимо того, що дитину завезено сейчас до лікаря, який ратував життє дитини гиподермиком і пулмотором, дитина таки померла в протягу одної години. Др. Кронк, з Белвіл, приписує смерть дитини великому зворушенню мами в часі, як її несподівано вжалила пчола.

ПРОКОЛЕНИЙ ЧОЛОВІК ТАКИ НЕ ЗЛОВИВ ЗЛОЧИНЦЯ.

Торонто. — Невідомий злочинець увійшов в ночи до кімнати Валтера Дугласа, при ул. Блур, в часі як той спав і пробив його ножем в плечі так, що вістре ножа прошило легке. Дуглас, хотячи зловити злочинця, зірвався з ліжка і почав бігти за злочинцем. Це йому однак не вдалося, бо на улиці впав з причини утрати крови. Ним сейчас заопікувалися люди і Дуглас приходить вже до здоровля.

АМЕРИКАНСЬКИЙ МІЛІОНЕР ТА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА.

Американський міліонер та філянтроп Леопольд Шепп звернувся з покликом до американської публики, щоби вона порадила йому, як він має зужити своє майно. З поміж Українців вислав до нього листа Др. Володимир Ґалан, бувший старшина У. Г. А. та студент пенсильванійського університету, в якому пропонував п. Шеппови заложити українську школу у Львові, мотивуючи це тим, що Поляки нищать українське шкільництво та розганяють український тайний університет. Як ілюстрацію Др. Ґалан долучив до листа фотографічні знимки, як польська поліція розганяє наших студентів з викладів. Крім цего це малоб значіннє і для Злучених Держав, бо в цей спосіб пропаґувалоб американські ідеї серед сорок-міліонової нації.

На цей лист прийшла відповідь, що пропозицію цю розгляне окремий комітет протягом найблизших шість неділь. Тепер вже однак звернулась до Др. Ґалана фундація ім. Шеппа з проханнєм подати імена хлопців від 13 до 15 літ, які булиб охочі підписати декларацію, що через три роки не будуть уживати алькоголю та не будуть ґемблювати. Після цього одержуть нагороду від фундації. Її адреса:

The Leopold Schepp Foundation for the Self-Improvement of Worthy Boys 185 Madison Av., New York, N. Y.

ПОБОЇ НЕ БУЛИ ПРИЧИНОЮ.

Свобода свого часу доносила з Москіґон Гайтс, в стейті Мишиґен, про недугу пані Олени Цап та про чутки, що вона мала занедужати від побоїв родини. Як нам пишуть тепер, лікарі ствердили, що недуга сеї людини не була викликана ніякими побоями нікого з родини. Лікарі підчеркують спеціяльно, що муж недужої, п. Степан Цап, нічим не став причиною хороби своєї жени, всякі чутки про щось подібного мусять бути пльотками, виссаними з пальця.

НЕВІДОМИЙ ЧОЛОВІК ЗАСТРІЛИВ ДВОЄ ЛЮДИЙ.

Дітройт. — Невідомий чоловік увійшов до кімнати, де були 18-літна Анна Печковська і 29-літний Василь Ников і кількома вистрілами з револьвера положив обоїх трупом. Господиня дому пані Ф. Дорсак, сказала на поліції, що Ников і невідомий чоловік винаймили покій перед кількома днями. Трагічного дня прийшов до кімнати Ников з дівчиною. Зараз потому увійшов другий чоловік і вистрілив до обоїх по одному разови і зник. Панна Печковська приїхала сюди перед двома тижнями з Торонто до свойого вуйка Якуба Печковського.

ЖЕНЩИНИ АНГЛІЇ ПЕРЕВИСШАЮТЬ В ЧИСЛІ МУЩИН.

Лондон. — Протягом послідних сто літ населенне Англії побільшилося о цілих 26 міліонів душ. Перед сто літами жило в Англії 12 міліонів, а тепер жиє там 38 міліонів душ. Статистика виказує, що на кожних 1,000 хлопців припадає 1,153 дівчат.

КАНАДІЙСЬКІ ШОВІНІСТИ.

Венкувер, Б. К. — На річній конвенції товариства Оренджменів Дж. В. Едвардс з Кінґстон, у своїй промові, яко предсідатель того товариства, сказав, що „двобічний клин сепаратизму вбивається чимраз глибше в національне життя". А дальше сказав таке: „Два великі чинники — сепаратні школи і двомовність загрожують будучности Канади як британській країні". Хотячи представити важність оренджменського товариства і його ціль, др. Едвардс сказав, що „засади" і ідеали товариства Оренджменів є важніщі для будучности Канади, яко британської країни, ніж тимчасовий успіх якоїбудь політичної партії".

Товариство Оренджменів було колись воєнниче, його члени були войовниками. І — як сказав суддя Еван Меклін, з Піктон, Онт. — „члени його ще й досі воюють, коли цего вимагає потреба".

Припускаємо — пише „Канадийський Фармер", — що колиб так управа Канади дісталася в руки цих шовіністичних Оренджменів, то її европейське населенне, а також і Французи, які живуть тут вже сотки літ, відчулиб руку теперішної Польщі в Галичині. Та ми є більше як певні, що Оренджмени ніколи не переведуть в життє своїх „засад" і „ідеалів", бо здороводумаюча більшість англійського населення не позволить їм на це зі страху перед катастрофальними її наслідками для Канади.

МАДЯРИ СВЯТКУЮТЬ 25 РІЧНИЦЮ ПЕРЕБУВАННЯ В КАНАДІ.

Мадяри заселені в Бекевар, Саск., коло Кіплінґ, святкували 22. м. м. 25. річницю свойого перебування в тій околици. В Бекевар жиє 400 мадярських родин. Вони мають 432 фарми, по 160 акрів, отже всього 70 тисяч акрів. Минувшого року вони вимолотили 322 тисячі бушлів пшениці. Усьо їх майно вартує два і пів міліона долярів, і усе те вони здобули за 25 послідних літ. У святі взяли участь заст. ґубернатора з Саскачевану, Арманд Панн, мадярський ґенеральний консуль та С. М. Гемілтон, саск. міністер рільництва.

69 ТИСЯЧ РОБІТНИКІВ НА ЖНИВА.

Західна Канада буде потребувати 69 тисяч робітників до кошення і молочення збіжа. До цього заключення прийшли урядові, рільничі і робітничі представники чотирох західних провінцій на мітінґу, який відбувся в суботу, 25. м. м. в бюрі Сіпіяра. Після точного обчислення будуть потребувати робітників: Манітоба 14 тисяч, Саскачеван 41 тисяч, Алберта 14 тисяч. Брітіш Колюмбія може вислати 6,000, а 50,000 треба буде спровадити зі сходу.

ВИКРИЛИ ЛЮДОЇДСТВО НА ПІВНОЧИ.

Принц Альберт, Саск. — Минувщої зими панував на північ від Форд ду Ляк великий голод. І власне тої зими, як сказав прибувший на днях сюда з Кліф Лейк, 570 миль на північ відси, Г. С. Твиґ, Ескімоси, живучі на північ від Форд ду Ляк, убили і зїли чоловіка, жінку і дитину з індіянського племени Чіпевян.

Франція напитала собі нового клопоту в Сирії.

ЄРУСАЛИМ, 7. серпня. — В боротьбі французьких військ проти сирійських повстанців упало 800 французьких жовнірів, з чого 200 було вбитих. Повстанці забрали богато французької зброї.

Французька команда каже, однак, що її війска вийшли з битви побідно, але втікачі з Дамаску кажуть, що Французи мусіли покинути весь округ на полудне від Дамаску та на схід від Йордану.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ПРОСИТЬ АМЕРИКУ О ДОПОМОГУ ДЛЯ ЕВРОПИ.

ЛОНДОН, 7. серпня. — Лойд Джордж, бувший англійський премієр, промовляючи тут на принаттю ґрупи визначних американських туристів, закликав через них Америку допомогти Европі вратувати свою цивілізацію. Бесідник говорив, що, як Америка не поспішить Европі з допомогою, то Европа скоро заженеться до нової війни, по якій вже й сліду не лишиться з европейської культури.

ЗЕМЛЕТРУС В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 7. серпня. — Послідної ночи в саму опівнич навістило околицю мексиканської столиці сильне потрясення землі. Сильні потрясення тревали дві мінути та вигнали майже все населенне міста на вулицю. Богато з них, одітих в нічну одіж, клякали на вулицях та молилися в страху перед кінцем світа. Шкоди великої в будівлях не було.

НІМЕЧЧИНА ПРИНЯЛА ПЛЯН ДОСА.

БЕРЛІН, 7. серпня. — По довгій дебаті німецький парлямент приняв великою більшостю голосів предложений урядом державний буджет, котрий дає урядови право стягнути з населення 7 міліярдів золотих марок податку. Сим самим уряд дав до пізнання, що він приймає зобовязання, які на Німеччину накладає плян Доса.

ОРЛЯНДО ВИСТУПАЄ ПРОТИ ФАШИСТІВ.

РИМ, 7. серпня. — Бувший італійський премієр Орляндо зрікся свого посольства, щоби запротестувати проти виборів до міської ради в місті Палермо, де фашисти вживали насильства, щоби переперти вибір своїх прихильників.

МОСКОВСЬКІ ІМІҐРАНТИ В КИТАЮ.

ГОНҐКОНҐ, Китай, 7. серпня. — Сто визначних публичних організацій в квантунґській провінції Китаю телеграфує до Пекінґу про большевицькі інтриґи в сій провінції. Каже телеграма, що поза плечима всіх урядників провінції стоять Москалі, які ведуть політику урядників у користь большевиків.

РАТУЮТЬ МАЄТОК СТІНЕСА.

БЕРЛІН, 7. серпня. — Найбільші німецькі банки зорганізувалися для ратування загроженого руїною маєтку найбільшого німецького міліонера Стінеса, котрий попав у поважні фінансові клопоти сейчас по смерти його основателя. Банки вже зібрали ґарантію в сумі 60 міліонів марок. Проти сих банків стоїть друга ґрупа банків, котра не думає ратувати майна Стінеса, але думає домагатися виплати кождого феника довгу.

ПОВЕНИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 7. серпня. — В мексиканськім стейті Халіско вилляла ріка Сантіяґо та залляла столицю стейту Ґвадаляхара. В декотрих частях міста вода стоїть на пять стіп заглибшки. Богато осіб утопилося в повени.

БЛИЗЬКО ЗГОДИ В СПРАВІ РОСІЙСЬКИХ ДОВГІВ.

ПАРИЖ, 6. серпня. — Французький посол Біез провадить переговори з Красіном, амбасадором московського уряду до Франції, в справі сплати части російських царських довгів супроти Франції. В деяких ґазетах появилися вістки, що переговори вже зближаються до кінця та що відповідна умова буде справді заключена.

ФРАНЦУЗИ ЩЕ ДУМКОЮ БОГАТІЮТЬ.

ПАРИЖ, 6. серпня. — Французи ще не можуть закинути мрій про збільшенне французької держави, які зросли о [illegible] від коли пішли чутки про піднесенне морського дна в Біскайськім заливі. Французька ґазета Парі Міді приносить [illegible] статтю, в котрій витає чутку як непомильну.

НІМЦІ НЕ ХОЧУТЬ СВЯТКУВАТИ ОСНОВАННЯ РОСІЙСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК.

БЕРЛІН, 6. серпня. — Німецькі наукові академії в Гайдельберґу, Мінхені, Берліні та Ґенінсґені відкинули просьбу російської академії наук святкувати память двіста-літного ювилею її основання. Академії заявили, що вони не бачуть, як можливо тепер німецьким ученим їхати в Росію, коли російські суди засудили трох німецьких студентів за шпіонажу.

ЗАНЕПАД РІЧНОЇ ПЛАВБИ НА ДУНАЮ.

ЖЕНЕВА, 6. серпня. — Спеціяльна дунаєва комісія, яка розслідувала стан плавби на Дунаю, предложила [illegible] Лізі Народів свій звіт, з котрого виходить, що плавба [illegible] до половини передвоєнного стану. Після погибелі [illegible], занепад спричинила дріб'язкова політика [illegible] держав, які зі [illegible] до другої [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока нумер три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреса платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Українські Громадяни!

Наша країна, переносячи на собі голодову катастрофу, знова впала жертвою грізної стихії, повені. Розшаліла стихія рознесла сотки наших сіл. Населення зморене голодом передніцку переживає дійсне пекло на землі.

Коли не прийде поміч, наша країна загине в страшних челюстях нужди і руїни.

Українські Емігранти:—

На Вас звернені очі всього народу і просять, благають о поміч. Від Вас залежить смерть або життє соток дітий нашого народу. Чи і Ви як ляцьке вороже правительство глядітимете на смерть Ваших братів із спокоєм та усмішкою?

Не сміємо дозволити на руїну наших земель! Громадяни! Переведіть у себе негайно збірку на допомогу голодному селу!

По всі інформації пишіть до Обєднання на адресу:

OBYEDNANYE, 847 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ДОРОГОЮ ПОМИЛОК

Немає дня, щоби з Вашингтону не прийшла яка телеграма про нові наміри прогибіційного уряду. Пишуть одного дня витисячі слів, що уряд уже відкрив причини своєї невдачі у виконуванню прогибіції. Телеграфують другого дня томові депещі про нові пляни переведження в життє 18-ої конституційної поправки. Третого дня вже стріляють на віват на честь сеї будучої певної побіди уряду над бутлеґерами.

Дивуєшся, пощо треба сих телеграм, депеш, листів, сього гукоту й стукоту. Невже не можна виконати закона тишкомнишком? Невже не можна виловити всіх бутлеґерів без гримоту та похоронити їх без стріляння сальви над отвореним гробом?

І справді, колиб уряд дійсно ловив бутлеґерів як слід, то він про се не потребувавби робити стільки стукоту. Якби бутлеґери були на вимерітю, то певно уряд не потребувавби віватувати на хвалу своєї будучої побіди. І якби він ловив їх тепер, то не потребувавби він хвалитися, кілько то він їх наловить у будуччині.

Властне урядове трублення та барабанення є доказом, що виконуванне прогибіції не йде. Факти свідчать про се вимовно. Прогибіційний закон обовязує вже понад шість літ. За сей час самий федеральний уряд видав на виконанне закона понад сто мілїонів долярів. Стейтові та міські уряди видали кромі сього богато більше. Яка чвертка мілїона людий, — а то: суддів, прокураторів, детективів, полісменів, шерифів, депутатів, маршалів, констаблів, — і як ще там, — занятих „висушуванням" Америки.

А вислід?

Правда згинули сотки людий у бійках через прогибіцію. Правда арештовано тисячі бутлеґерів. Правда, роскрито бутлеґерських помічників по всяких урядах. Але се все лишень капля в бутлеґерськім морю. Як признає один визначний прогибіційний урядник, уряд виловив лишень 2 проценти бутлеґерів. Він зібрався сушити океан, а висушив усего одну калабаню.

Читаючи сі звіти, а рівночасно прислухуючись тарабаненню з Вашингтону, податковець питається: На що се все здалося? Коли видали 100 мілїонів, щоби виловити одну пятьдесяту бутлеґерів, то невже вони справді думають видавати стільки гроша, щоби виловити всіх? До чого се дійде?

На перший погляд справа безнадійна. Уряд немовби збирався робити зайву й неможливу, а дуже коштовну річ. Він немовби наняв чверть мілїона людий товчи воду в ступі.

А прецінь і в сьому є деякий змисл. Ціла Америка пересяка переконанням, що людий не можна примусити законом бути тверезими. Розумні люди пробували доказувати Америці, що законом сього осягнути не можна. Законом можна до певного степення захоронити життя й власність людини, законом можна успішно здержати людий від крадежи, рабунку, вбийства, обману, але законом не зробиш людини більше моральною, ні побожною, ні тверезою. Америка не приняла досвіду віків. Вона береться удосконалювати людий законами. Наслідки сього такі, що вона має стільки законів, що від них і найкраща адвокатська голова кругом ходить і що сих законів ніхто не виконує. З великої скількости невиконуваних законів виростає погорда до закона взагалі. І ось так місто ставати моральнійшими Американці від великого надміру моральних законів стають неморальними.

Та сього ще всі не бачуть, хоча стратили вже сто мілїонів на один прогибіційний закон. Доперва, як прогибіційна законна авантура буде пекти кишеню кождого податковця, доперва тоді прийдуть вони до справдішного розуміння, що почерком законодатного пера моральним зробити не можна навіть того, що сим пером черкав.

Отим способом навіть практичний і жадний науки американський народ своїм поступованнем доказує, що лишень дорогою похибок і помилок доходиться до пізнання правди та лишень наблукавшися манівцями, находиться правдиву дорогу до кращого, повнійшого й щасливійшого життя. Відноситься се не лишень до добування національної свободи, але і до шукання доріг до щастя у вже визволених народів.

З ДОРОГИ.

I.

ЩЕ ПРО ВІДЕНЬ.

Важко з ним розпращатися. Малощо не так важко як бувшим австрійським послам, що тільки мріли про поїздку до Відня, або нинішним українським гофратам, що сидять тут тепер як в Бога за дверми та навіть на українські збори не показуються, — не знати чи страха ради чи ради рутенської пасивности. Не дивно, що нарікають на них загально, що не цікавляться ніякою народною роботою, хоч вони може тут одиноко сяк так матеріяльно забезпечені, бо одержують платню від Австрії. Деякі кажуть, що вони обовязані сплатити нації довг за то спокійне життя у Відни, бо до Відня покликав їх колишній австрійський уряд в першій мірі як Українців, для яких було це свого рода концесією зі сторони уряду.

Таке говорять люде між собою, а я подаю дальше, бо кажуть, що коли це публично піднесу, то може дехто покається. Поживемо, побачимо.

Я вже виїхав з Відня, а тут дістаю письмо, щоби ще написати до „Свободи" декілька слів про віденсько-українські видавництва. От маєте і властиву причину, чому мушу писати щераз про Відень.

За часів української державности, а особливо по катастрофі з 1919-20 року Відень став центром української еміграції з обох боків Збруча. Тоді то почалася і велика видавнича діяльність, якій пособляли з одного боку державні субвенції, а з другого присутність визначних фахових сил. На всіх українських землях відчувався великий брак української книжки, особливо шкільних підручників. Тому лихови мали зарадити якраз хоч в части віденські видавництва, які росли тоді як гриби по дощі. Згадати тільки, що ще тому недавно працювали у Відни: Дзвін, Вернигора, Українська Школа, Дніпросоюз, Земля, Чайка, Українська книжка та інші менші як: Українського Прапора, Волі, Нової Доби, Нашої Правди і інші.

З того всього тепер і сліду нема. Тільки в ряди-годи дає про себе ще знати видавництво „Чайка", якою власником є Німець. Книжки того видавництва дуже гарно та старанно видані, а переклядна література дуже цінна ще й тим, що попереджають її знаменити вступи відомого у нас критика і естета д-ра Остапа Грицая. Але і тих книжок Українці не купують, тому не буде дива, коли і воно затихне.

Кромі цего видавництва виходять ще час до часу малі аґітаційні брошури, звичайно комуністичні, і на тім кінчиться українська видавнича діяльність теперішнього Відня.

Згадати-би ще про часописи. Виходить їх три: „Крестьянская Украина", „Обєднання" і „Український Філятеліст".

„Крестьянская Украина", видавана російською мовою, це продовження злопамятної „Украіни" з 1922 року, яку видавав ґенерал Греков за польські гроші з Варшави для підкопання уряду президента Петрушевича. Теперішне провокаторське видавництво відмінне від попереднього тим, що орієнтується на Росію, коли перше аґітувало за Польщею і Францією. Змінилися хлібодавці і грошеві субсидії — змінилася і орієнтація. Явище не дуже то дивне для повоєнних відносин. Майже кожда нація має тепер своїх Чернушенків-Сагайдачних, який то видає той провокаторський орґан, що зве себе орґаном українських повстанців та аґітує за єдиною, неділимою Росією. Автори статей підписують себе як „отамани", а кажуть писати до себе на „посте рестанте". З тих анонімів можна пізнати вартість орґану. Мабуть видає її той самий генерал Греков, що проповідував польсько-французьку орєнтацію, а гроші на це дістає від російських есерів. Орган цей одначе не має ніякого значіння і впливу. Деморалізація, яку він ширить, походить і остає виключно при самих редакторах.

В січні б. р. вийшло перше число неперіодичного журналу „Обєднання", в якім умістили свої статті в першу чергу віденські емігранти як Андрій Жук, Р. Перфецький, І. Коссак, О. Грицай, І. Вальдман та другі. Видавництво видно до позичені гроші і нема надії, щоби воно розвинулося, бо до цего часу не сплачено довгів. Журнал держаний в загально - національнім дусі. Політична орієнтація звернена досить виразно на Харків.

Одиноким правильно видаваним місячником віденської еміграції є „Український Філятеліст", який виходить від січня 1925 р. Не оден похитає головою, коли прочитає вже сам заголовок того місячника. І може подивується, що Українці в революційній добі беруться до видавництва такої чудасії; тратять час та видають гроші на „панські витребеньки". Колиж одначе возьме до рук цей орган і прочитає котренебудь з видань які до цего часу сімох чисел то певно розчарується, але зате дуже приємно, бо знайде там велику силу надзвичайно цікавого матеріялу, між іншим дуже важного і для історії будівництва української держави, як от досліди над українськими марками.

Редакторами того органу є фаховець філятеліст др. Іван Турин та др. Іван Німчук, що був до війни редактором у Львові, а в своїм часі видавав ріжні книжки та редаґував „Український Прапор". Видавництво спочиває отже в руках солідних і фахових людей. Розвивається дуже гарно та зґуртувало біля себе в короткім часі свого істнування найкращих українських філятелістів-письменників, які давнійше писали до чужих філятелістичних органів, а саме: самого д-ра І. Турина, С. Шрамченка, Е. Вировото, М. Мороза, К. Лисюка, М. Слободу, д-ра Онишкевича, Е. Бачинського і інших. Є це одинокий український філятелістичний орган, редагований українською мовою і українськими силами, бо офіціяльний філятелістичний орган Радянської України. „Советский Коллекционер", виходить у Москві.

Завдання „У. Ф." велике. В першій мірі задумує він виробити і виховати українських збирачів, або і ся область не стояла у нас облогом. Він вирівнає рівнож наших людей з обіймів польських та московських філятелістичних організацій та працює з успіхом для витворення української філятелістичної термінолоґії, а тим самим сповнює і велику культурну місію.

Між Українцями в Америці знайдеться чимале число таких, що заінтересовані марками. Ніхто з них не може обійтися без рідного філятелістичного органу, який може бути для него корисним і з матеріяльного боку. А до того є вже обовязком кождого філятеліста Українця піддержати свій одинокий фаховий журнал, яким є „Український Філятеліст".

Передплата на рік виносить 1. доляр, яку належить слати на адресу:

Ukrainskyj Filatelist,
Wien XVIII.
Gersthoferstrasse 138.

II.

З міста, де бють горячі жерела.

Не в тім біда, що з недослідимої глибини бє горяча вода, а в тім, що серед великої жари треба ту воду пити. І я пю як за божу кару, та думаю собі за які то гріхи я так тяжко покутую.

Але і потішаю себе, бо покутувало тут більше грішників і то таких, що куди мені бідному до них. Як сам бачив тут давними літами і батька Грушівського в оточенню своїх учеників, молодих ес-ерів і вічно покутуючого Винниченка, нашого Микити Шаповала з Праги, а навіть „куркула" Чикаленка, що то розводив політичні розмови на еміграції з тими, яких вивів колись в люде, а які його за української влади вивласнили та позбавили майна. Всі вони пили горячу воду, купалися в ній та казали злівати собі нею голови. Чи їм це помогло, не знаю, бо від того часу їх не видав. Дехто сумнівається та каже, хто таке вигадав, щоби політиків лічити горячою водою; вірномож, що тільки зимна помагає. Бог його оден відає, чия правда, та для мене важно і не знати, бо даремне-б не лічився, а Карльсбад, чи там по чеськи: Карлове Вари, місто дороге.

От тут бачите я опинився. І звідси требаби мені щось написати. А що тут спека, а до його люде приїзджають сюда на лікування, а не на серіозну працю, тож годі мені писати до Вас статті на політичні теми. Хоч хто знає чи без цего обійдеться, бо бачу тут значний гурт Українців і то з галицької України, Підкарпаття, з ріжних сторін чехословацької републики і з Відня. Є Придніпрянці і з Галичани. Є навіть рідкі гості з Харкова, що мешкають в прекраснім домі „Дайтшес Гавс". Кажуть, що це самі високі урядовці центральних установ Радянської України.

Всюди їх повно, бо поважне число їх прибуло, по половині жінки і чоловіки. Самі жиди, а балакають виключно по російськи. Мимо цего, що одіті богато і після фасону, їх зовнішній вигляд нічим не притягає, противно відтручує. Це помічують і чужинці та підносять делікатно в фейлетонах ріжних европейських органів, що пишуть про Карльсбад. Пражський гуморист Павло Морґан пише, що ті радянські гості, це тільки почесний почот для самого Чічеріна, якому рівнож приписали лікарі горячу воду і який має сюди з Москви в короткім часі прибути. А що на таке дійсно заноситься, видко з цего, що симпатизуюча з природи з Росією чехословацька република, призначила вже 150 детективів як тайний почот для „береження" особи Чічеріна. Що це неаби яка честь, видко з цего, що тепер перебуває в Карльсбаді ще й др. Зайпель, відомий бувший австрійський канцлер, що перевів фінансову санацію Австрії, особа значна, а за ним ходить тільки оден детектив стежить та пильно доносить кождого дня про це, з ким то Зайпель конферує та з ким сходиться. А Зайпель великий німецький патріот, а Карльсбад лежить вправді на чехословацькій території але є наскрізь німецьким містом, а округ є рівнож німецький. Та мимо цего Німцям тут як в раю, якщо порівнати їхне положення з положенням Українців під польською займанщиною. Це знають Чехи і тому не бояться на разі Зайпля. Для него вистарчить і оден детектив, якраз стільки, що для чехословацького міністра війни, що рівнож тут лічиться, а за яким ходить раз-у-раз детектив, але вже таки для дійсної охорони! Так то в теперішній Европі сидять на вулькані не тільки новоутворені держави, але і їх міністри. Але то вже політика, а про це не повинен вже я писати.

Таки першого дня надибав я тут двох справжніх Придніпрянців, не тих з Харкова, про яких вже згадував, а з Трипілля, з над Дніпра. Самі вони рівнож емігранти, що збираються їхати на Велику Україну, звідки мають богато дійсно цікавих та потішаючих для нас всіх відомостий про ґрандіозний зріст національної та державної думки серед народніх мас та еманціпаційну боротьбу о звільнення з під впливу Москви, про українізацію, економічні обставини і т. д. Та що з того, коли це знова політика. А до того мої знайомі на диво люде не політичні, а фахові, які місто політикувати, взялися на еміґрації до науки, поглубили практичне знання, а тепер хочуть вертати, щоби знанням послужити рідному краєви. Розумні люде, коби нам тільки таких більше.

Та я пишу про людей в Карльсбаді а призабув описати, як я їхав чи там заїхав до Карльсбаду. Цілком звичайно як і всі другі смертельні люде. Приїхав поїздом, висів, зложив річи до переховання та поїхав омнібусом шукати хати. Ті дрібниці варта кождому знати, кого судьба туди зажене, бо Карльсбад мимо демократичних часів остало місцем люксусовим. Значить деруть тут з бідного чоловіка скіру де і на чім тільки можуть. Цілком так як за добрих давних часів, коли то до Карльсбаду зїзджалися більше для забави як лічення. Але ті часи минули безповоротно. Сегодня щонайменше 75% прибуваючих до Карльсбаду це люде дійсно хорі, а до того не засібні, які числяться з кождим центом. Таким є Карльсбад вже від довшого часу, щонайменше яких 50 літ, від коли знесено „урядово" т. зв. „підтрублювання". Спитаєте певно, що воно за диво, то я Вам скажу, коли цікаві.

Горячі карльсбадські жерела відомі вже яких 600 років. Та довгий час їздила туди тільки богата шляхта, яку тут приймали з великою помпою. Про славного полководця Валенштайна описують, що він виїзджав до Карльсбаду в 1630 р. з 50 каретами, до яких запряжено по 6 коней до кождої, з 40 возами-чвірнями для кухонної служби і 10 каретами для двірської служби. Такого то пана, а з тільки такі і їм подібні приїзджали, витали в той спосіб, що з вежі спеціяльний сурмач, що стежив за такими прибуваючими гостьми, давав трубою знати, що надїзджає новий гість, а тим самим витав гостя, бо голос труби ніссявся в горах далеко і доходив до віздіжаючого. За той послідний міг доїхати до міста, збиралася коло брами ціла банда, яка його вже торжественно впроваджувала з великою радістю до „гостинного і так сердечного міста". Річ ясна, що за ту гостинність треба було солоно платити, між іншим треба було платити добре і банді та тому трубачеви на вежі. Та пани мали гроші і всьо було в порядку.

Але з часом, особливо в половині послідного століття, зачали приїзджати до Карльсбаду звичайні люде, не богаті, але за те хорі. Їм то витання не було до смаку, бо сейчас по витанню приходили до них трубачі та домагалися заплати за це, що „гостя з гори і з долини підтрублювали". В той спосіб по многих протестах і нарікання скасовано вкінці то „сердечне підтрублювання" і сегодня висідає чоловік спокійно без банди та без одного лишнього видатку. Це заразом є одиноким видаток, який можна собі сегодня в Карльсбаді завдяки демократ. звичаям заощадити, бо богато іншого остало по старому. Сегодня „підтрублюють" чоловіка тут далі, тільки вже троха в інший спосіб, без труби а звичайними устами, от так, коли хочете наняти кімнату, приблизно в такий спосіб: „Всьо заповнене, нема нігде хати, остає маленька кімната, яка кошту 100 ч. к. себто три доляри на день". А в богатій частині, от такій як готель „Імперіяль", який побудовано за американсько - англійські гроші, йдуть ціни кімнат від 1500 ч. к., себто 45 долярів на день, в гору. От так підтрублюють тепер та думають, що живемо ще далі в часах Валенштайна, або побідника з під Ватерльо, Бліхера, або всіх тих князів, графів та баронів, що приїзджали сюда „пускати гроші". Але, що правда, то хоч князів тут нема, але „Імперіяль" повний. Сидять тут тепер люде без титулу, але з набитою кишенею. Це ті, що доробилися маєтків на війні, великі банкирі та промисловці. Їх то „підтрублюють" тут при шампані та джез музиці. Та Бог з ними, які нам діло до них. Наш капітал тут не пропадає на дармо, це можу з повною совістю ствердити, бо Українці мешкають в найдешевшій дільниці, самі купують собі що треба, а декотрі ще й самі варять.

З таких людей Карльсбад не бувби ситий! Але я задалеко зайшов, я-ж щойно їду в омнібусі. — Отже ще чоловік добре не поживав того, чи краще бути, як чоловіка колись „підтрублювали", себто все таки якось витали, чи краще прибути так як я, що „й пес не гавкнув", як омнібус станув. Треба отже висідати та йти шукати хати.

Ось вона вже й є. Всі витають мене чемно. Пильно приглядається мені портієр і вся друга обслуга, яко Бог знає, чого вийшла, а якої я певно не побачу так скоро в комплеті, хиба як буду відїзджав. Всі мене муштрують та оцінюють в дусі на віки бо буде можна мене при відїзді „підтрубити". Мене, себто українського еміґранта, що живе тепер з того, що приносить йому його громадянська праця. Ах Боже! які вони наївні, чи може ні?

Се і те.

Що се таке вільна країна?

Се край, в якім мешканці мають волю нарікати на брак свободи.

Орган нюйорських біржевиків нарікає на майнерів твердого угля. Каже, що копачі вугля не більше копачі золота.

Якби се так справді було, то нюйорська біржа скоро опустілаби та перенеслабся в антрацитовий округ Пенсилвенії.

Як доносять з Шикаґо, місто має пересічно одно вбивство на день.

Шикаґо пробувало кождий спосіб вбивства, і кождий показався доспішним.

Суди стейту Тексасу зажадали від ґубернатора стейту Аризони видачі одного чоловіка, котрий робив був горівку в Тексасі, а відтак утік перед арештованням до Аризони.

Певно обвинений робить добрий „штоф".

Звірята не можуть бути споріднені з чоловіком. Навіть свиня не буде загарбувати більше, як має досить.

Наслухався син серед товаришів спорів за еволюцію і прибіг до батька, щоби йому розсудив справу.

„Чи правда се, тату, що ми походимо від малпи?"

Тато обурився:

„Хиба ти, але не я!"

Каже один фундаменталістичний проповідник, що машинерія новочасної церкви потребує наолівлення.

Се не повинно бути трудно. Прецінь ціла родина Ракефелерів належить до церкви.

Рим і Варшава.

Хто жде, щоби „висші круги" заявлялися за революційними перемінами, той певно буде ждати, щоби грач, котрий дістав чотири тузи, зажадав нового розділу карт.

Божі права монархів у нинішні часи зійшли на те, що монархи мають права втікати за границю і шукати собі якого другого джабу.

Газетярі, що тяглися за наслідником англійського престола в Африку, кажуть, що цивілізація вже прокрадається в найглибші закутини землі.

Як так далі піде, за яких сто літ цивілізація прокрадеться всюди, де лише є що вкрасти.

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА

за місяць липень 1925 р.

НОВІ ЧЛЕНИ:

В. 3. Фицула Михайло.
В. 9. Маркус Магдалена.
В. 22. Юревич Марія.
В. 28. Боївка Павло, Роґерс Микола.
В. 38. Кучек Марія.
В. 67. Патуляк Іван.
В. 69. Віталь Юлія.
В. 73. Ровінський Йосиф.
В. 76. Гошилюк Анна.
В. 77. Хоміцький Іван.
В. 83. Радковський Лука.
В. 85. Шипула Марія.
В. 94. Чубка Максим.
В. 102. Митросевич Стефан.
В. 109. Яніцька Валерія.
В. 110. Блавуцяк Анна, Блавуцяк Анна мол.
В. 115. Яблонський Антін.
В. 121. Курейко Григорій.
В. 124. Костик Михайло.
В. 130. Сеньковський Федько.
В. 138. Олендер Антін.
В. 145. Писович Василь.
В. 146. Карп Теодор.
В. 147. Гойсан Іван.
В. 159. Ремез Анастазія.
В. 164. Поточняк Іван.
В. 168. Шнир Анна, Гойда Павлина.
В. 169. Демян Варвара.
В. 183. Гричкевич Йосиф.
В. 192. Політило Яким.
В. 193. Бойко Григорій.
В. 202. Базарник Марія.
В. 207. Косцюк Ядвіґа.
В. 210. Олійник Лев.
В. 227. Цап Петро, Звір Катерина.
В. 229. Веченська Стелла, Верчинський Йосиф.
В. 233. Доліщний Теодор.
В. 235. Кернична Вікторія, Теплий Іван.
В. 237. Житник Іван, Житник Марія.
В. 2[illegible]. Сивик Емілія.
В. 254. Гарасим Катерина
В. 262. Савчук Филимон, Шмайда Анна, Шмайда Марія, Шмайда Гнат, Шмайда Юлія.
В. 268. Мельник Андрій.
В. 283. Спринь Пазя.
В. 290. Андрейчук Зофія
В. 295. Кулявець Марія.
В. 300. Вуйків Вікторія.
В. 303. Цапар Марія.
В. 307. Смерецький Микола.
В. 317. Мариняк Йосиф.
В. 318. Крайник Петро.
В. 324. Намака Павло.
В. 334. Дмитрів Михайло, Лопушанський Іван, Литвак Филип, Сеник Василь, Ячник Марія, Сидор Василь, Гавриляк Дмитро.
В. 335. Собкевич Олена, Собкевич Тома.
В. 336. Данищук Василь.
В. 342. Савчак Марія.
В. 351. Шимонович Амброзій.
В. 370. Боднар Юрій, Довгий Петро.
В. 379. Штим Марія. Білянський Василь, Максимів Микола.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 44. Каськів Марія, Каськів Василь.
В. 45. Демків Стефан.
В. 63. Микулський Йосиф, Горніцький Кароль.
В. 83. Кляпко Михайло.
В. 85. Ницак Василь.
В. 86. Янків Лев.
В. 91. Кузьо Михайло.
В. 93. Вардиґа Теодор.
В. 96. Скрабут Марія, Скрабут Антін, Трухман Захарій, Губіцький Петро.
В. 109. Ґерич Василь, Ґаляс Петро, Ґаляс Марія.
В. 122. Клебаш Роман, Накальский Матвій, Степанський Роман.
В. 133. Сорока Лев, Сорока Анастазія.
В. 135. Годованець Василь, Беца Федор, Медвідь Іван, Годованець Катерина.
В. 137. Собович Стефан, Собович Бальвина.
В. 147. Біленький Іван.
В. 159. Бейко Яків.
В. 170. Лисобей Григорій, Грабар Іван, Грабар Василь, Грабар Текля, Вирста Ілія.
В. 179. Василюка Марія.
В. 201. Борецька Юстина, Борецький Гілярій.
В. 209. Скрипочка Теодор.
В. 210. Сабаль Іван.
В. 218. Крис Гаврило.
В. 243. Маляр Семен.
В. 248. Маньків Іван.
В. 266. Калітин Олекса.
В. 268. Баглай Павло
В. 285. Янкевич Едвард.
В. 294. Ловас Андрій.
В. 301. Баранок Дмитро
В. 311. Барицяк Стефан.
В. 316. Маслій Данило, Кульчицький Константин, Кульчицька Явдоха, Батрак І. Евген.
В. 319. Білецький Микола, Стецик Данило.
В. 326. Романовська Стефанія, Романовський Константин.
В. 331. Пантела С. Іван.
В. 338. Малиньчак Михайло.
В. 365. Цибуляк Іван, Цибуляк Петро, Сливка Григорій.
В. 367. Шихворост Яць, Лукаш Данило, Лесик Прокіп.
В. 388. Нікляш Каролина, Нікляш Яків.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 20. Іваніцький Терентій.
В. 21. Білецький Микола.
В. 30. Дзвіньчик Микола.
В. 41. Цимбаляк Марія, Цимбаляк Василь.
В. 76. Буць Василь, Буць Катерина.
В. 85. Смериканич Павло.
В. 94. Шаран Михайло.
В. 102. Врублевська Марія, Врублевський Михайло.
В. 112. Бичек Пазя.
В. 120. Корнецький Антін, Ревт Марія, Ревт Олекса.
В. 144. Шевців Стефан.
В. 159. Іванців Михайло.
В. 179. Гатлан Іван.
В. 196. Маргін Теодор.
В. 207. Журавель Петронеля, Журавель Іван.
В. 211. Ворона Микола.
В. 276. Крупінський Францішок, Крупінська Єлисавета.
В. 300. Липка Олена, Липка Михайло, Турчик Анна, Турчик Іван, Васильчак Петро, Ференц Емілін, Дзяма Дмитро.
В. 310. Паньків Петро.
В. 313. Коцюба Стефан, Коцюба Олена, Коцюба Павлина, Коцюба Іван.
В. 369. Каськів Марія, Каськів Вас.
В. 385. Канюк Михайло.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ ЗА НЕПЛАЧЕННЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Лесяк Григ., Пребула Павло.
В. 14. Скороход Марія.
В 18. Лабовська Анна, Лабовський Іван, Ростоцький Яків.
В. 20. Білоус Атаназій.
В. 24. Маґун Михайло.
В. 25. о. Іван Теодорович.
В. 27. Безкоровайний Григорій, Ґраняк Петро, Ґраняк Юська, Мандзевич Йоанна.
В. 31. Якубов Григорій, Якимов Анна, Скертон Казимир.
В. 33. Ганківська Катерина.
В. 36. Підхомна Настя.
В. 41. Завійський Тимко.
В. 43. Браньчук Олекса.
В. 47. Полюх Федор.
В. 48. Негребецький Іван, Ґостов Антін.
В. 55. Валега Петро.
В. 59. Чапля Марія, Комендат Олекса, Сороцький Стефан.
В. 63. Колодій Павло, Вайпа Антін, Вайпа Параня.
В. 65. Белюх Михайло.
В. 69. Юрків Іван.
В. 70. Малічовський Михайло.
В. 75. Коваль Григорій, Павлик Василь.
В. 77. Будай Андрій.
В. 91. Шиян Онуфрій.
В. 96. Ярош Катерина, Тещук Ева, Тещук Олекса, Войтович Стефан, Войтович Іван, Червінська Анастазія.
В. 100. Гвай Микола.
В. 101. Микетин Константин, Микетин Марія.
В. 102. Бур Антін.
В. 105. Неми Теодор.
В. 113. Філевич Дмитро.
В. 119. Поступак Зофія.
В. 124. Петрик Катерина.
В. 130. Стасюк Дмитро, Журавель Іван.
В. 136. Ющак Семен, Турко Василь, Попівчак Асафат.
В. 137. Божек Петро.
В. 138. Шамрило Кіндрат.
В. 142. Дзендзо Юрій.
В. 145. Бабяк Френк.
В. 146. Західний Теодор.
В. 150. Андреїв Григорій.
В. 152. Голошівський Андрій.
В. 155. Петрів Іван.
В. 156. Присташ Онуфрій.
В. 158. Чабак Дмитро.
В. 164. Сеґін Дмитро.
В. 169. Лубарський Григорій.
В. 172. Панчишин Теодор.
В. 176. Мілянко Микола, Мілянко Анастазія.
В. 191. Маруньчак Яків.
В. 214. Кацюба Марія.
В. 217. Пакула Андрій, Швець Іван.
В. 218. Станкевич Петро.
В. 220. Демцьо Григорій, Чура Михайло, Козак Стефан, Костюк Йосиф.
В. 221. Зубрицький Іван.
В. 223. Попадюк Теодор.
В. 226. Щутяк Василь.
В. 230. Рущак Іван, Рущак Анна.
В. 233. Ходоровська Марія.
В. 235. Андриць Юрій.
В. 247. Труш Василь.
В. 252. Гошко Павло.
В. 253. Олійник І. Йосиф.
В. 266. Мостовик Стефан.
В. 268. Сеньків Онуфрій
В. 269. Полянський Петро.
В. 272. Цап Василь.
В. 274. Лисейко Андрій.
В. 276. Кученська Катерина, Одеснович Михайло, Одеснович Марія, Сокира Марія, Сокира Григорій, Гогнят Стефан, Синютка Григорій.
В. 279. Корда Василь, Корда Параскевія.
В. 282. Смороль Варвара.
В. 284. Баранський Герман.
В. 301. Савіцький Ілія.
В. 305. Львівський Василь.
В. 312. Раткович Прокіп, Соловінський Іван.
В. 316. Матвіїшин Стефан.
В. 318. Довгий Захарко.
В. 324. Камінський Стефан, Пунда Марія.
В. 326. Цішак Петро.
В. 364. Ящишин Стефан.
В. 365. Вересюк Андрій.
В. 367. Булавинець Іван, Хиняк Матвій.
В. 369. Коник Стах. Цікот Стефан.
В. 385. Андрущак Петро, Худяк Дмитро, Кулиняк Петро, Качмар Петро, Кравець Петро, Лозовський Іван, Мандюк Петро, Садовий Петро, Садова Текля, Сеник Семен, Скобар Іван, Колтик Дмитро, Кравець Олена, Скобар Параскевія, Климчук Іван, Климчук Марія, Лозовська Анеля, Процай Антін.
В. 388. Монастирська Анна.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 28. Лобас Ксеня, Лобас Іван.
В. 36. Іваницька Ольга.
В. 38. Кльоп Василь, Боляк Микола.
В. 44. Каськів Василь, Каськів Марія.
В. 48. Ільків Максим.
В. 52. Журавель Петронеля, Журавель Іван.
В. 58. Крук Кирило.
В. 65. Скоренький Теодозій.
В. 94. Солтис Іван.
В. 96. Корнецький Антін, Ревт Олекса, Ревт Марія.
В. 97. Маргін Теодор.
В. 102. Купчевич Теодор.
В. 109. Ґерич Василь.
В. 112. Говард Василь.
В. 118. Кухарський Іван.
В. 130. Шевців Стефан.
В. 143. Задорецький Петро, Дусановський Іван.
В. 147. Демко Іван.
В. 170. Дзюма Петро.
В. 172. Пастух Василь.
В. 178. о. Захарко Іван, Стефик Марія.
В. 191. Стангритчук Йосиф.
В. 224. Смереканич Павло.
В. 251. Бучек Пазя.
В. 300. Крупінська Єлисавета.
В. 306. Мосора Василь, Мосора Анна.
В. 319. Білецький Микола, Стецик Данило.
В. 339. Барна Михайло, Барна Марія, Лесюк Григорій.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 14. Ґронер Йосиф.
В. 63. Юрків Дмитро.
В. 106. Суханич Іван.
В. 132. Кунцьо Анна.
В. 143. Кміта Максим.
В. 160. Ставничий Андрій.
В. 198. Городник Петро.
В. 239. Кушнір Прокіп.
В. 247. Горячий Стефан.
В. 316. Зарицька Олена.
В. 396. Сташко Михайло.

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З початком місяця липня 1925 р. в У. Н. Союзі було повнолітних членів	18.019
В місяци липни 1925 р. принято нових	80
В місяци липни 1925 р. принято наново	67
В місяци липни 1925 р. принято з переступними листами	39
В місяци липни 1925 р. принято з інших кляс обезпечення	15
Разом	18.220
В місяци липня 1925 р. суспендовано	140
В місяци липни 1925 р. відійшли з переступними листами	40
В місяци липни 1925 р. відійшли до інших кляс	15
В місяци липни 1925 р. померли	11
Разом	206
З кінцем місяця липня 1925 р. в У. Н. Союзі було повнолітних членів	18.014

ЗІСТАВЛЕННЄ ПІСЛЯ КЛЯС І СУМ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

В клясі Д	на $ 100	17
В клясі А	на $ 250	386
В клясі АА	на $ 500	5.483
В клясі В	на $ 750	862
В клясі С	на $1000	11.050
В клясі ВВ	на $1500	183
В клясі СС	на $2000	33
Разом		18.014

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

НОВОВПИСАНІ ДІТИ:

В. 1. Цап Юлія, Цап Андрій, Цап Анна, Цап Михайло.
В. 2. Дзвінка Йосиф.
В. 7. Дудик Владислав.
В. 9. Лучканин Олена.
В. 24. Клодзінський Стефан.
В. 31. Феценко Олена.
В. 38. Муринка Марія, Муринка Юлія, Муринка Микола.
В. 39. Пішко Михайло, Пішко Олекса, Пішко Олена.
В. 42. Лещишин Іван, Самужок Розалія, Углак Михайло, Углак Розалія.
В. 44. Бойко Олена.
В. 57. Сташко Марія.
В. 65. Лабунський Станислав, Лабунський Стефан, Лемчик Григорій.
В. 70. Міщук Стефанія.
В. 76. Лисак Володимир, Тарновська Марія, Тарновський Стефан.
В. 78. Маційовський Станислав, Маційовський Іван.
В. 83. Януш Марія, Януш Олена, Януш Катерина.
В. 85. Дріль Петро, Дріль Олекса, Дріль Петронеля.
В. 95. Марикін Іван.
В. 99. Замора Анна.
В. 116. Михалюк Михайло.
В. 136. Винник Стефан.
В. 140. Радик Іван.
В. 160. Варнаковський Володимир.
В. 177. Шевчук Анна, Шевчук Марія.
В. 179. Боршус Марія, Боршус Анна, Боршус Юрій.
В. 192. Роґуцька Анастазія.
В. 218. Кудрич Василь, Кудрич Анастазія, Кудрич Михайло.
В. 235. Масник Олена.
В. 237. Житняк Йосиф, Житняк Олена, Житняк Зофія.
В. 239. Горбата Розалія, Гарбата Анна, Горбатий Іван.
В. 243. Мишкевич Олена, Парійчук Йосиф.
В. 259. Скородинська Розалія.
В. 262. Шмайда Іван, Шмайда Теодор, Шмайда Андрій, Шмайда Дорота, Шмайда Стефанія, Шмайда Олена.
В. 265. Задорожна Маргарета.
В. 270. Василюк Йосиф.
В. 276. Ощипок Павло.
В. 283. Романяк Евген.
В. 295. Сенюта Михайло, Сенюта Василь.
В. 300. Пирч Анастазія, Пирч Григорій, Пирч Марія, Пирч Михайло.
В. 317. Моздір Петро.
В. 323. Криклива Марія, Криклива Стефанія.
В. 332. Кушмидер Володислав.
В. 333. Боберський Михайло, Боберський Володимир, Боберська Анна, Боберський Микола, Боберський Стефан, Боберська Стефанія, Боберська Зофія.
В. 342. Савчак Катерина, Савчак Михайло.
В. 371. Білоус Стефан, Білоус Катерина, Петрів Йосиф.

НАНОВО ПРИНЯТІ ДІТИ:

В. 137. Собович Віцко.
В. 147. Дзядик Петро, Дзядик Володимир.
В. 170. Пельо Евгенія, Пельо Павлина.
В. 316. Кульчицький Петро, Кульчицький Василь.

ДІТИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ (КАРТАМИ):

В. 41. Цимбаляк Катерина, Цимбаляк Марія, Цимбаляк Анна.
В. 59. Зелик Йосиф, Зелик Евгенія.
В. 94. Шаран Іван.
В. 120. Ревт Володимир, Ревт Михайло, Ревт Іван.
В. 159. Іванців Катерина, Іванців Микола, Іванців Григорій, Іванців Анна.
В. 207. Журавель Іван.
В. 300. Ференц Стефан, Ференц Марія, Ференц Василь, Липка Зофія, Липка Семен, Липка Марія, Турчик Григорій, Турчик Іван, Турчик Катерина, Турчик Марія, Васильчак Михайло, Васильчак Катерина, Васильчак Стефан, Васильчак Юлія, Васильчак Микола.

ДІТИ СУСПЕНДОВАНІ ЗА НЕПЛАЧЕННЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК:

В. 1. Піх Ярослав, Піх Василь.
В. 4. Келичава Максим.
В. 10. Шкурат Петро.
В. 18. Лабовський Іван, Лабовський Андрій.
В. 25. Теодорович Валентина.
В. 27. Ґраняк Броніслава, Ґраняк Адам.
В. 31. Якубів Марія, Якубів Йосиф, Якубів Стефан, Якубів Франя.
В. 44 Каськів Теодозій.
В. 75. Павлик Йосиф, Павлик Анна.
В. 96. Тесчук Ольга, Тесчук Володимир, Тесчук Віктор, Тесчук Іван, Щурко Йосиф.
В. 102. Дутковський Антін, Дутковський Іван, Лешик Іван, Михайло Олекса, Михайло Йосиф, Жук Адам, Жук Йосиф.
В. 124. Цап Михайло, Петрик Стах.
В. 145. Бабяк Іван, Бабяк Леон.
В. 146. Західний Ярослав, Західний Захарій, Західний Зеновій, Західна Анна.
В. 158. Чабак Анна.
В. 164. Сиґін Марія, Сиґін Анна.
В. 214. Кацюба Марія.
В. 239. Нагірний Стефан, Нагірна Марія, Нагірна Анна, Нагірний Петро, Нагірна Павлина, Нагірна Олена.
В. 247. Труш Йосиф.
В. 276. Баталик Анна, Баталик Василь, Баталик Микола, Білик Йосиф, Білик Стефан, Лень Михайло, Лень Марія, Лень Іван, Лень Анна, Лень Андрій, Лень Юстина, Лень Розалія, Мидяновська Марія, Мидяновський Михайло, Мидяновський Іван, Мидяновський Павло, Мидяновська Олена, Сокира Олена, Вельґус Михайло, Вельґус Іван.
В. 367. Булавинець Петро, Булавинець Михайло, Булавинець Анастазія, Булавинець Йосиф, Булавинець Катерина, Булавинець Микола.
В. 370. Довгий Петро.
В. 385. Лозовський Володимир, Лозовська Анна, Лозовський Павло, Мандюк Володимир, Раковська Тереса, Скабар Петро, Скабар Анна.
В. 388. Манастирський Евген.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ З МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДО СТАРШИХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА:

В. 1. Цьовка Іван.
В. 10. Бреня Анна.
В. 73. Рувинський Йосиф.
В. 102. Шаваринська Анна.
В. 109. Яницька Валерія.
В. 183. Грицкович Йосиф.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 10. Зелик Йосиф, Зелик Евгенія.
В. 28. Лобас Стефан, Лобас Анна, Лобас Михайло, Лобас Іван, Лобас Марія, Лобас Розалія, Лобас Микола.
В. 38. Клюп Михайло, Клюп Анна.
В. 52. Журавель Роман.
В. 96. Ревт Володимир, Ревт Михайло, Ревт Іван.
В. 339. Барна Іван, Барна Йосиф.
В. 385. Пілатюк Юлія.

ПОМЕРШІ ДІТИ:

В. 53. Усик Григорій.
В. 108. Бабяк Юлія.
В. 172. Боднар Володимир.
В. 251. Пелех Микола.
В. 385. Кохан Катерина.

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З початком місяця липня 1925 р. в У. Н. Союзі було дітий чл.	10.232
В місяци липни 1925 р. принято нових	93
В місяци липни 1925 р. принято наново	7
В місяци липни 1925 р. принято з переступними листами	29
Разом	10.361
В місяци липня 1925 р. суспендовано	82
В місяци липни 1925 р. відійшли до старших членів У. Н. С.	6
В місяци липни 1925 р. відійшли з переступнили листами	18
В місяци липни 1925 р. померли	5
Разом	111
З кінцем місяця липня 1925 р. в У. Н. Союзі було дітий чл.	10.250

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ:

З кінцем липня 1925 р. в У. Н. Союзі було:	
повнолітних членів	18.014
дітий членів	10.250
Разом всіх обезпечених	28.264

У В А Г А

котру кождий відділовий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї тісно застосуватися.

Так повнолітні як і молодечі члени У. Н. Союза, оголошені в рекордовім звіті за місяць липень 1925 року як суспендовані або виключені за неплаченнє місячних вкладок чи з інших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і надальше бути членами У. Н. Союза, мусять зголоситися в протягом сего місяця (серпня) до своїх відділів і вписатися наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Єсли цего не зроблять до кінця місяця серпня 1925, то в вересни 1925 року мусять виповнити нові аплікації (просьби о приняття) наколи схотять бути дальше членами У. Н. Союза, подібно як кождий новий кандидат. Ці знов члени, так повнолітні як і малолітні, котрі в місяці липни 1925 р. взяли переступні листи а еще доси не зголосилися до іншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мусять це зробити в місяци серпни 1925 р., бо на другий місяць то є в вересни 1925 р. стратять всі членські права і моглиби бути приняті тілько на підставі нових аплікацій (просьб о приняття).

І. Кантамор, гол. рек. секретар.

З ЧУДЕС ТЕХНІКИ.

Електро-магнетична машина до диктату і радіоапарат.

Недавно докінчено проби над новим цінним винаходом у берлінському телеграфічному товаристві (Berliner Telegraphie-Gesellschaft m. b. K.). Відбулися засідання і довершено експериментів — з виключенням ще публики — що доказують ще раз універсальне значіння нових технічних здобутків. Вже дещо давнійше (тому 25 літ) займався данський інжинір Waldemar Poulsen тою самою проблемою, що її применено недавно практично у телеграфічному товаристві в Берліні. Вальдемар Poulsen мав на меті затримати акустичні знаки, тони і звуки ріжного роду, електромагнетично на сталевому матеріялі у той спосіб, щоби пізнійше при даній нагоді вони змогли знову зазвучати. 18 літ працював ад тою справою у берлінському телеґрафічному товаристві інжинір д-р Курт Штіле (Dr. Kurt Stille), думав над конструкцією електромагнетичної машини.

Тонкий сталевий дріт здержує на своїх двох шпульках всі тони і звуки мови чи музики і т. и. Цього не можна по ньому з його зовнішнього виду ніяк пізнати; звуки не зазначують як в парльофоні або ґрамофоні ніяких рисок. Сталевий дріт, до котрого вони заходять, магнетизуються то слабше, то сильнійше відповідно до дрогань мови — а цього всього не видно. Це все діється ось так: тони, післані через мікрофон, вправляють у дріжання електричну течію. Течія перепливає крізь завої малого електромагнету.

Тут зміцнюється, або ослаблюється магнетизм після ритму електричної течії, отже й після ритму мовних дрогань. А відси переноситься ріжно сильний магнетизм, знову відповідно до мовних дрогань на дріт, біля електромаґнету. Коли диктат скінчений, ціла промова або музичний твір находяться у цілком невидимому магнетичному письмі на сталевому дроті. Опісля можна видістати протилежним шляхом: переміною магнетичних в акустичні дрогання — кожної хвилини промову чи музичний твір.

Висшість тої електромагнетичної машини над механічним парльофоном або ґрамофоном очевидна. Нема тут ніякого шуму, ніяка голка не скрегоче по плиті, тільки відбуваються цілком нечутні електромагнетичні процеси. Далі — не стирається зайво уживаний матеріял як при парльофоні. При парльофоні треба по кожночасному ужиттю його як диктуючої машини обтерти восковий звій, якщо має він знову служити новому диктатові. Не так воно при електромагнетичній машині до диктату: досить потиснути ґудзичок — і цілий зміст дроту вже зник.

Можна вдруге дроту уживати. При цьому дріт не нищиться довгий-предовгий час. Дальше: парльофон можна вживати тільки кілька хвилин; опісля треба перервати диктат, бо восковий звій покритий увесь знаками. Зате електромагнетична машина до тиктату так уладжена, що можна говорити до неї (або в неї) дві цілі години. Десять до двайцять кільометрів сталевого дроту так на шпульці тісно звиті, що в силі приняти 25 до 50 сторін звичайного машинового письма.

Користування цею машиною просте. Диктуючий має перед собою малий апарат, цілком подібний до телефонічного. Властива машина може бути навіть у другому домі. Диктуемо почуте в телефон. Бажаемо хвилину подумати: тиснемо ґудзичок — і машина задержується. Другий ґудзичок вправляе машину знову у рух. Бажаемо почути повторення речень, тиснемо знову за ґудзичок, машина гонить у зад — і бажане сповняється. Бажається поправити якесь речення — трудність, що її не могли виминути попередні машини до диктування. Тут вистарчає натиск на слухавку — і можна поправлене речення сказати знову у телефон: лихе речення автоматично вичеркнене.

Стенотипістка, що опісля бере на папір диктат, може пустити машину такою повільною ходою, що зможе слово за словом писати за ней.

При дальшому вибудованню й уліпшуванню апарату вжито богато способів універсального значіння. Тому, що тони приймає машина електромагнетичним шляхом; а електричні явища можна повести після вподоби далеко, самозрозуміло, що диктуючий не звязаний простірно з машиною. Він може диктувати пр. в Київі — а диктат приймається пр. в Ню Йорку. Треба тільки прилучити апарат до телефонічного проводу.

Однак і дротяних проводів тут також не конче треба. Електромагнетичну машину можна вживати й бездротним шляхом. З того видно, які можливости перед тим винаходом, особливо також на полі радіонауки. Ця машина може приймати і виповідати все, що почує через радіо. Треба її злучити тільки з радіо-апаратом. Тоді можна буде почути одноразові виступи в радіо славних мистців, концерти співаків і орхестр, драматичні вистави не тільки один раз, але й довільно часто. Навіть фахові люди не могли ствердити підчас найновійших проб в Берліні, що є оригінальний виклад, а що повтереннє його при помочі „говорячого дроту." А це значить, що незабаром можна буде піднести на висший рівень мистецькі радіоґрами, а це знову має також чимале значіння для нас усіх з ріжних причин.

Е. Я.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняе свою адрес у, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

БАНДА РОЗБИШАК ЗЛОВЛЕНА В НОВІМ СЕЛІ.

У переворському та ярославському повітах не заперестала на протязі двох літ своєї розбишацької та грабіжницької діяльности банда Мітковського, Мухи і Мачуги. На днях вдалося окружити цю банду в хатині селянина з Нового Села біля Дуклі. Бандити боролися і відстрілювалися, на поліційного агента й одного поліцая. Поліція в числі 30-ти людий під проводом комісара віддала до бандитів 500 стрілів. Від поліційних стрілів впали трупами Мітковський і Муха. Третього ватажка Мачугу поліція зловила живцем враз з двома його товаришами. В часі переслухання Мачуга зізнав про всі свої бандитські подвиги та видав своїх товаришів Валентого Гроховського з Розбожа, Станислава Стемпака з Мацьківки і Андрія Пеньонжка з Ярослава. Усіх бандитів посаджено до перемиських арештів. Крім цих арештовано ще 12 осіб з Розбожа, Німчина і Мацьківки — всіх за те, що переховували в себе членів тої банди. Слідство дало змогу повідкривати багато цінних річей, зрабованих бандитами, які будуть повернені пошкодованим.

З ІСТОРІЇ ПЛАВАННЯ.

З старинних вавилонських і асирійських горорізб пізнаємо, що вже тоді люде плавали. В Греції на істмійських ігрищах головною точкою було плавання в честь бога Посейдона. Була тоді пословиця: „Не знає ні плавати ані читати", що відносилося до необразованого чоловіка. Римляне перейняли від Греків звичай купання й плавання. Ще сьогодня подивляємо величанські розміри купалень у Римі. Терми цісаря Каракалі на південь у Римі перевисшають усе, що осталося з ніних свідків того рода. Величанські кімнати з холодною й теплою водою, криті галерії, площі для гри й для бігу, все чудово прикрашене, все це було до розпорядимости відвідувачів. Тут здійснені найбуйніші мрії спортовця. Не лише мязи, серце й легки належать до чоловіка, але й очі й вуха. Вони є воротами нашої душі, а вона також повинна діставати корм із спорту. Подумати лише про зимовий спорт. Чудові образи зимового верховинського бору. Кажуть, що з побудуванням термів Каракалі римська культура почала підупадати. Самособою, купання й плавання було в щоденній програмі кождого Римлянина. Одначе вони занедбали це, щоби плавання перемінити в спорт, щоби націю вдержати сильною, так як це робили Спартанці. Щойно спорт дає фізичним вправам хребетний стовп і охороняє перед сплоснінням. Великим гріхом Римлян було розніжнення обичаїв. Було в Римлян купання й плавання, але ці що купалися були вже розмніжені, за слабі, щоби ставити спротив молодому, незужитому народови. Потім поборювали купання й плавання, бо вважали його нехристіянським звичаєм. У середньовічних часах не чути було нiщо про гарно уладжені купальні. Потайки процвітало купання пізнійше в публичних домах, як це бачимо на старих малюнках. Тому не диво, що ніякий чоловік не важився був би признати, що був у купальні. Так купання й плавання почали в доброму товаристві вважати чимсь злим. У часах рококо вже ніхто й не думав про плекання тіла при помочи води. Книжка про добрий тон з тих часів каже дословно: „При столі не нахилятися занадто на ліво або на право, щоби власні воші не падали на тарілку сусідки". Щойно завдяки відродженню народів у часах наполеонських і визвольних воєн, наступила зміна. Німецькі споддвижники спорту Ян і Гутс приверпули належну честь плаванню. В 1811-ому році пруський міністер просвіти видав розпорядок: „Плавання то найкраща фізична вправа і слід, щоби воно було загально прийняте." До ублагороднення того спорту, до удосконалення на фізичних і фізіольогічних основах прийшло щойно в рр. 1880 — 1890.

ЯК ПЕРЕКРАДАЮТЬ АЛЬКОГОЛЬ ДО НОРВЕГІЇ.

Як звісно в Европі найзавзятійшу боротьбу з алькоголізмом веде Норвегія. Власти все придумують нові способи, як би виловлювати контрабандистів. Але й контрабандисти не остають позаду. Придумують найріжніші способи, щоби спроваджувати алькоголь до Норвегії. Тепер придумали апарат, який називали „Цепелінем". Такий апарат тягнеться кораблем на линві під морем у той сам час, коли поліція перешукує човна і малі кораблі. Досі вживали т. зв. торпед, що були прикріплені під човнами, але власти викрили це. „Цепеліни" є з заліза, кілька метрів довгі. Контрабандисти запускають ці „Цепеліни" у море й запамятують собі це місце, щоби опісля добути їх.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Протест проти акції Скшинського.

Ліга Американських Горожан українського походження в Ню Йорку вислала дня 29. липня с. р. таку телеграму до Віліемставну:

We American citizens of Ukrainian descent protest against the hospitality extended to count Constantine Skrzynski who represents Poland. Previous and present facts are true proofs of how the Polish government acts towards Ukraine by invading it, suppressing and torturing shamelessly its people. The Polish government destroys schools, sociaties, newspapers and closes churches, compelling the Ukrainian people to change their belief and rites to Roman Catholics, imprisoning thousands of Ukrainian inteligencia under the most abhorring conditions. We who fought in the American army in France and accepted the late president Wilson's principles of self determination of people believe, that the whole civilized world should protest and adjust such unhumanity.

LEAGUE OF AMERICAN CITIZENS OF UKRAINIAN DESCENT, NEW YORK.

ПРОВІДЕНС, РОВД АЙЛЕНД.

Три товариства, а саме Товариство імени Тараса Шевченка, відділ 73 Українського Народного Союза, Сестрицтво Любов при православній церкві та Товариство Івана Франка в Сентрел Фолс уряділо на допомогу голодуючому селу в Галичині пікнік. На сей пікнік зібралося поважне число Українців і Українок. Пікнік дав 65 долярів 25 центів чистого приходу. До сього доложив гр. О. Кошуба 1 дол., а гр. Валідуда 3 доляри 50 центів. Комітет уже вислав до старого краю 68 долярів (оплата коштувала 2 доляри 4 центи).

ЛЕЙКВУД, ОГАЙО.

Збірка на голодуючих в старім краю.

Невеличка горстка Українців, що живе в Лейквуді, урядила баль і пікнік на ціль допомоги голодуючим в Галичині. Зібрано в сей спосіб 139 долярів 74 центи, з чого суму 135 долярів уже вислано до старого краю. До устроєння балю й пікніку причинилася Українська Січова Капеля, котра даром грала на балю й пікніку.

КОГУС, Н. Й.

Протест проти Польщі.

Українська громада в Когус була либонь першою, що запротестувала проти польського висланика Скшинського. Ще тому два тижні відбулось тут українське прилюдне віче, на якому ухвалено резолюцію проти гостини Скшинського в Злучених Державах.

З того приводу помістила тутешня часопись Cohoes American у виданню з 23 м. м. отсю нотатку:

CLAIM UKRAINIANS SEEK FREEDOM.

A resolution declaring that Count Skrzynski, Polish emmisary to the United States, under the guise of a lecturer, is giving false impressions of the internal conditions in Poland at the present time was passed at a mass meeting of Cohoes Ukrainians held recently under the auspices of the Ukrainian-American club of Cohoes. The resolution states that the minorities in Poland are not contented with Polish rule and that the country at the present time faces a famine.

"The crops are far from satisfactory," the resolution states. "Famine is threatening East Galicia to such an extent that relief is being organized by Ukrainians in the United States." The resolution states that the population of Poland at present is overburdened to support the large national police force and the army which is being maintained at war strenght. Ukrainians in East Galicia enjoyed more political freedom under the Austria-Hungarian rule, according to the resolution. The resolution concludes by declaring the statement of the Polish emissary that the Ukrainians want only home rule is untrue as independance is the real goal of that people.

ГАДСОН, Н. Й.

Протест проти Польщі.

Від імени тутешніх Українців вислав о. др. Ковальський телеграму до Вилиемставн, Месс., яку подала теж тутешня газета Гадсон Івнинг Реджистер.

Ся газета у виданню з 31. м. м. пише:

PROTEST SENT BY UKRAINIANS.

Residents in Hudson Send Telegram Protesting the Policy of Poland.

The following telegram has been sent from Hudson to Dr. Harry A. Garfield, President of the Institute of Politics, Williamstown, Mass., against the Polish policies in Ukrainian territory occupied by Poland, the protest being on account of Count Alexander Skrzynski, of Poland, who lectures at Milliamstown, 30-31.

"We, residents and citizens of Ukrainian descent living in Hudson, protest to the American government and educational institutions against the Polish policy of exterminating the Ukrainians in their own land and against recognition and receiving representatives of predacious Poland, whose policy ever to enslave Ukrainians is just the opposite of what the Americans fought and died for in the World war—democracy and self-determination of the European peoples.

"The American people have no use for Polish imperialism and militarists who enslaved nine million Ukrainians, denying them all right for human existance and development in their own Ukrainian land and culture. Ukrainian churches and schools are violently Polonized and closed. Ukrainian national representatives in Warsaw imprisoned, Ukrainian village population denied necessary post-war assistance and permitted to suffer and die of starvation.

"For the Ukrainians of Hudson and vicinity,

"Rev. Dr. HUMPHREY KOWALSKY."

ДОПИСІ.

ФЕНІКСВИЛ, ПА.

Американське свято, на котрім Українці заманіфестували свою національну свідомість, але не всі.

Сього року місто Фініксвил обходило святочно так званий „олд говм вік". З того тижня один день, а то день 2. липня, призначено було на похід емігрантів. Брали в поході участь всякі народи. Були Словаки, Мадяри, і другі. Були й Українці.

Похід української громади випав справді величаво.

Попереду несено два великі прапори: американський і український. За ними йшли яко провідники: гр. Волод. Костецький, Дмитро Грабовський і Мартин Воробець. Далі йшла першорядна музика, а за нею величезна напись: Українсько-Американські Горожани. За написею великий розпостертий американський прапор, несений дівчатами, між котрими бачив я і п-ну М. Лісовську, за тим дві дорослі дівчини, в народних строях, п-на Куриляківна і п-на Ступницька, котрим товаришила в американськім строю п-на Садовська. Відтак ступала шкільна дітвора. Хлопців провадив п. Теод. Цюх, а дівчатка сестра Костецького, котра понесла найбільше труду в часі походу. Дальше несено два прапори більшого розміру, знова американський і український. Похід замикали дорослі громадяни, щирі наші громадяни. Всі як один причинилися не тільки фізично але і матеріяльно до славного представлення свого народа перед Американцями в Фенiксвил.

Що враження, яке зробили наші люди на Американців, було глибоке й гарне, видно було з тих похвал, які на адресу нашого народа писала американська газета. Ся газета писала про Українців так, як вона не писала про ніякий другий народ. Вона згадала, що наша громада в Фенiксвилі велика, але що ми лишень маленька частина великого, бо сорокміліонового народа.

З жалем однак згадати мушу про те, що нашу радість на тому поході псували наші брати, Українці зза Карпат. Вони наперед не постаралися зазначити, хто вони такі, що за народ, якої культури, якої мови. На переді вони несли прапор з написею? Греко-католики святого Михаїла. Що думали собі Американці, читаючи сю напись, легко можна догадатися, хоча, як звичайно, хитрі американські газетярі не писали своїх думок у своїх статтях про похід. Щож могли думати собі Американці про нарід, котрий означує свою національну приналежність приналежністю до якоїсь церкви, або, що ще гірше, якимось святим. Американці вже знаються настільки на національній справі, щоби розуміти, що релігія не становить національности, бо в кождім народі бувають люди ріжних релігій. Серед них самих десятки релігій. Що вони могли думати про якийсь нарід, що говорить українською мовою, — се вони довідалися від нас, бо ми їм розповіли, що ми розуміємо кожде слово наших братів зза Карпат, а вони кожде слово нашої мови, — а для названия себе національно вживають національного імени Греків, котрих мови вони не розуміють, та імени римської церкви. Можна собі представити, що думали собі Американці про сих людий, що кажуть, що вони по національности Греки й католики, але грецької мови не знають, та ще до того мають якийсь відмінний обряд від правдивих римських католиків. Певно, що Американці мусіли подумати, що в головах сих людий мусить бути страшне замішане, коли вони такі написи пишуть.

Що власне таке враження мусіли викликати сі написи, се мовчки признає навіть редакція часопису Вістника, коли вона в описі походу не згадує нічого про сих „греко-католиків святого Михаїла", але написала, що несено карпато-руський прапор, на котрім назначено сім наших столиць, то значить 7 карпаторуських повітів. Такого прапора на поході не було, а ті сім столиць є хиба на Марсі. Народ за Карпатами не ніякий осібний народ в пів міліона душ, але один народ з нами, одна вітка українського дуба, що розтягнувся від Ужгороду по Кавказ. Сей народ має 40 міліонів душ. В ньому ми всі одної мови, одного походження, одних звичаїв, — в ньому ми всі одної національности, української. Наш прапор не чеськословацький, не московський, а український, синьо-жовтий. Красний прапор, коли його красу навіть Американці описують. Сей прапор представляє голубе небо над ланом золотої пшениці. Сей прапор любить укр. народ на всій українській землі. Вже його починають любити й за Карпатами. Незадовго полюблять його й наші браття-іміґранти, що вийшли зза Карпат. Тепер вони ще не свідомі, тепер ще вони самі не знають, якої вони нації, блудять і говорять всякі неіснуючі річи собі й своїм дітям. Та сього не буде довго. Свідомість поширюється й серед них. Україна обійме й їх, хоча вони жили так довго без зносин з нами. І не стануть вони тоді протестувати, що вони не наші браття. І не будуть вони вже тоді говорити, що вони осібний народ, якийсь карпаторуський, як се треба нашим ворогам, що хочуть нас розділити.

Так думали свідомі Українці, коли вони побачили сей дивний прапор над гарними рядами наших братів зза Карпат. Нам було жаль, що вони такі несвідомі, але ми їх не пятнували, бо в нас була надія, що часть нашого народа не може во віки держатися на боці від пня свого народа. Ми знаємо, що вони скоро наберуть свідомости, що вони Українці з крови й кости, та що вони перестануть цуратися й українського гарного прапора і гарного українського імени, і української гарної звучної мови. Ми певні сього тому, бо ми знаємо, що вони памятають, що хто свого цурається, того Бог карає.

Українець.

Тепер кождий Українець буде мати свою бібліотеку!

ЧИТАЙТЕ!

Се вже неоспоримий факт, що читанє книжок не тільки хосенне для чоловіка тому, що чоловік набирає розуму і широкого погляду на світ, але воно підносить чоловіка високо понад рівень буденного життя. Чоловік в одній хвилі може переноситись без труду і клопоту і видатків з автором (писменником) в ріжні краї; може приглядатись, не виходивши з хати, як виглядає край і життє людий, котрі тисячі миль далеко від нього живуть. Може плакати і радуватись разом із людьми, про котрих життє він в книжці читає. Може заглянути глибоко в душу тих людий, про котрих в книжці пишеться. Одним словом, добра книжка се найкрасша забава, найкрасший товариш людського життя, найкрасший засіб до ушляхотнення чоловіка.

Цивілізація і поступ світа розпочались доперва тоді, коли вигадано письмо, і колиб не було письма, а ще більше колиб не було друку, світ навіки позістав би диким, не цивілізованим, бо все, що чоловік видумав, все, що чоловік нового придбав, — се він списав у книжках і передав потомности.

Отжеж, як бачите, книжка се найбільший засіб цивілізації. Тож кождий, чи малий чи великий, чи мущина чи женщина, повинен черпати цілюще добро повною жменею із сеї керниці цивілізації, як се роблять всі другі культурні народи.

Книгарня Свободи, котра є власностю У. Н. Союза, продає здавна українські книжки, головним чином задля ширення просвіти і знання, бо яко національна, культурна установа вона не має на меті бизнесу тільки культурну місію.

В останних роках книгарня Свободи придбала з Европи найкрасші твори наших давніх і теперішних писменників.

Їх твори повинні бути в кождій українській хаті, бо в культурних людий в кождій хаті повинна бути **бодай маленька рідна бібліотека.**

Що може Українець або Українка говорити про культурний скарб своєї рідної нації, коли в їх хаті нема ані знаку тої культури? Ані одніської красної української книжки?

Таж прецінь від часу до часу до хати прийдуть сусіди, знакомі, або сторонні і спитаються: Де Ваші українські книжки? Чи Ви час від часу вечерами не перечитуєте собі і дітям українських книжок?

Щоб сій недостачі зарадити, постановила книгарня Свободи пійти на зустріч читачам Свободи і членам Свободи і отсим розписує

НЕБУВАЛУ ДОСІ ПРОДАЖ КНИЖОК З ПРЕМІЯМИ.

Беремо так, що кождий читач Свободи або член У. Н. Союза купує або може купити українських книжок **за 2 доляри річно.**

Се видаток для себе, для свого духового скарбу, раз у рік, невеликий.

10,000 Українців може тілько видати у рік, а колиб вони видали ту маленьку суму **всі разом**, то книгарня Свободи дістала-б разом значнійшу суму гроша, за яку придбала-б нових книжок з Европи, а також видала би тут чимало гарних, хосенних і дуже потрібних для американських Українців книжок.

Все те можливо зробити і то в скорому часі, як лиш буде **охота** у кождого з нас сею справою дійсно і то зараз заінтересуватись, а не відкладати на завтра, а із завтра на позавтра і т. д.

Книгарня Свободи хоче сю акцію улекшити і щоб загал до неї захохотити, **признає купуючим книжки великі премії.**

І так:

Хто пришле $1.00, має право вибрати собі книжок

за	$1.25;
2 за	$2.50;
3 за	$3.75;
4 за	$5.00;
5 за	$6.25;

До премій не входять шкільні книжки як: Букварі, читанки II. кляси і III. кляси.

Хто пришле гроший більше, має розмірно таксамо право дістати книжок вартости більше процентово.

Тож просимо часу не ґаїти, а спішитись, поки є сі премії в силі.